

KOLOZSVÁRI SZÍNHÁZI KÖZLÖNY.

Kolozsvártt, mart. 7. 1860.

NAPILAP.

95-ik szám.

Előfizetési ár:
(Február 16-tól, a szimidény végéig.)
Helyben házhoz hordva 1 frt. 30 kr.
Vidékre postán küldve 1 „ 50 „ osztr. ért.

Mindennemű hirdetések elfogadtatnak: kétszer
hasábozott sorért 5 ujkr., ismétléseknél 3
ujkr.
Kincstári díj minden hirdetéstől 30 ujkr.

A renegát. *)

(Folytatás.)

A követek megjelentek sátora előtt és be-
bocsáttattak. Kellő tisztelettel üdvözlék főnöki-
ket, s a szószóló imigy szólt:

„Azt hisztük, hogy Isten téged kora halálnak
szánt, s hogy nem élhetsz már soká.“

Tselokajew herczeg csodálkozva nézett a
szólóra; ez folytatá:

„Ha két vagy három nap alatt halsz meg,
mialatt még a hegyek közt leszünk, igen nagy
teher leszesz nekünk, mert holttestedet természe-
tesen átadjuk családodnak; gyors visszavonulás
esetében az is megtörténhetik, hogy szét kell met-
czenünk tégedet, s így könnyen elveszhetnék egy
darabban becses személyedből.“

„S aztán?“ kérdé Tselokajew herczeg, ki
mind nagyobb szemeket csinált.

„Nehogy holttested e veszélynek ki legyen
téve, szeretnénk most mindjárt megölni téged, s
minthogy csak öt-hat napi járatra vagyunk há-
zadtól, holttetemed egészségesen és épen érkezne
meg tiédnél.“

A herczeg nem fogadta el a jóakaratu aján-
latot; egyébiránt a tusinok jószívisége nagyon
hamar eszközölte azt, mit a chinin használata
nem birt előidézni; a láz megszűnt.

Azon nap óta javult a herczeg egészsége.

Részt vett a hadjáratban minden baj nélkül és
tetemeit személyesen vitte haza. Egyébiránt em-
bereinek ajánlata annyira meghatotta őt, hogy
hálával tudott róla beszélni.

Miképp bátorkodhattak a csecsenczek ben-
nünket megtámadni? Miután mi számosabban
voltunk, bizonyosan nyugton maradtak volna, ha
az abrek nem leendett köztük. Ez gyalázatnak
tartotta volna, nem szállni merészen szembe ily
közeli veszéllyel.

Mint említtük, az abrek nem csak arra
esküsznek, hogy semmi veszélyt sem kerülnek
ki; de arra is, hogy minden veszélyt fölkeresnek.

Ezért kereste ő a veszélyt, míg társai el-
futottak.

Nem akartam tovább utazni a nélkül, hogy
a holttestet szemügyre ne vettem volna. Arczczal
a földnek feküdt. A golyó a baloldali váll-lapocz-
kán furódott be s a mell jobb oldalán jött ki.
Azt lehetett volna hinni, hogy futtában lötték
agyon. Ez bántott; ohajtottam volna, hogy a
vitéz abreket ne rágalmazták halála után.

A pisztolygolyó karját zuzta össze.

A kozák most megvizsgálta zsákmányát. A
csecsencznek egy csinos puskája, rézfogantus
saskája, melyet alkalmasint valami kozáktól vett
el, egy rossz pisztolya s egy jó tőre volt. Pénz
éppen nem volt nála; az abrek alkalmasint
szegénységi fogadást tesznek.

Ezenfölül érdemjelt is viselt, egy hatfrankos
tallér-nagysága ezüst emlékpénzt, melyet Samytlól

*) Mutatvány Dumas Kaukázusi utazásából 1858—1859.

kapott. Az érem fekete zománczezel volt kirakva e fölirattal: „Samyl Effendi;“ e két szót egy kárd és egy vivóbárd választá el egymástól.

E különböféle tárgyakat megvettem a kozáktól harmincz rubelért. A puskát és pisztolyt, fájdalom, elvesztettem a mingreliai sárban, de a handsárt és érdempénzt szerencsésen haza hoztam.

Említettem már, hogy a rendes kozákok kitűnő katonák; ők képzik a leigázott tatárokkal együtt a rendőrséget a Kaukazus minden utain. Kilencz dandarra vagy tizennyolcz ezredre vannak felosztva. Utazásom idejében két új ezredet alakítottak. A Kubán és Machta mellett, azaz a jobb szárnyon hat dandár, a Terek és Kordsa mellett, vagy is a bal szárnyon három dandár van elosztva.

Ha új ezredet akarnak alakítani, legelőször hat staniczát állítanak föl. Mindegyik stanicza kiállítja illetőségét, mely száz negyvenhárom embert és három tisztet tesz.

Ezen új staniczák kozákokból alkottatnak, kiket a Terek vagy Kuban mellől új rendeltetésök helyére szállítanak. Mindegyik új gyarmatra száz ötven rendes kozák családot számitanak; ezekhez járul még száz kozák család a Don mellől, és ötven egész család Oroszország belsejéből, különösen Kisoroszországból.

Minden kozák huszonkét évig köteles szolgálni, de ezen idő fele részén át, egyik testvére által is helyettesítheti magát. Husz éves korában szolgálatba lép és negyvenkét évvel megszabadul; ekkor a rendes szolgálatból a nemzeti őrségbe lép. Ötvenkét évvel szabaddá lesz és egyházi előjárói vagy falubírói hivatalért folyamodhatik.

Minden staniczában van egy főnök, kit a lakosok választanak, és két bíró. Minden kozák földbirtokos, a főnök ezer, minden tiszt kétszáz és minden kozák hatvan hold földet bír. A staniczák tehát egyuttal földmivelői és katonai gyarmatok is.

A kozák évenként negyvenöt ezüst rubelnyi fizetést kap; egész fegyverzetét maga vásárolja; megölt vagy megsebesült loért huszonkét rubel kárpótlást kap a kormánytól.

Támadás esetén a helyőrséget képező száz negyvenhárom ember sikra száll és a nemzeti őrsereg a sövények és karók mögül pusztítja az ellenséget. Ily esetekben minden nő tartozik egy akó vizet kéznél tartani, hogy a netalán kigyuló tüzet gyorsan el lehessen fojtani. Öt percz alatt, miután egy ágyulövés jelt adott a riadóra és a vészharang megszólalt, mindenki helyén van.

Azon megjegyzések után, melyeket Tserwelonajáról s az e staniczához bucsutjáró fiatal katonai tisztokról tettünk, azt hiheté az olvasó,

hogy az ottani kozáknők szelid, epedő pásztorleányok. De e vélemény egészen hamis; ők szükség esetében valódi amazonok.

Egy napon, mikor a férfiak eltávoztak, a csecsenczek megtámadták Tserwelonaját. Az egész női lakosság tehát azonnal haditanácsot tartott és elhatározta a staniczát élet-halálra védelmezni. Fegyver, lőszer és élelem volt a mennyi kellett.

Az ostromzár öt nap tartott. Vagy harmincz csecsencz hagyá életét a sövények és czövekzetek alatt. Két kozáknő megöletett, három megsebesített. Az ostromlók siker nélkül kénytelenültek visszahuzódni a hegyek közé.

(Folytatása köv.)

A múlt század jeles francia színésznői.

III.

Clairon Lérés.

Claire vagy Clairon Lérés vagy Leyris de la Tude (Joséphé—Hyppolyte) született Saint-Ivanonban, Conde mellett 1723-ban, végső korában irt, a Directorium alatt, oly hangon, mely mindenek előtt ismerteti szellemi irányát, jellemét és szívét:

„Szegény anyától szármoztam. Szerencsétlenségem megelőzte lételemet.“

Atyjáról szót sem szól. Ez volt-e ki magát La Tude-nek nevezte? Lérés vagy Leyris az anyja neve volt-e nem tudni. Ez egyszerű bevezetés után, Joséphe—Hyppolyte Claire vagy Clairon következő elbeszélést tart, mely a comikus regényben egy fejezetet képezhetne.

Azon kis városban, melyben születtem, szokás volt fársáng végén a gazdag polgárokhoz egybegyülni és az egész napot tánczcal és mulatsággal tölteni. A lelkész nem hogy roszalta volna ezen vigalmat, sőt növelte az által, hogy maga is részt vett benne s ép úgy áruhát vett magára mint mások.

E vigalmak egyikén születtem én. Születésemkor oly gyöngé valék, hogy azt hívék néhány percz mulva be fogom végezni alig elkezdett pályámat. Nagyanyám, ki igen vallásos nő volt, azonnal a templomba vitetett, hogy legalább megkeresztelve haljak meg. Szerencsétlenségre azonban a plébános nem volt hon, bizonyos M... nevű urhoz volt hivatalos ebédre. Én perczről perczre rosszabbul levék, nem volt vesztegetni való idő, azért rögtön felkeresték velem a papot, s a lehető legrövidebben megkereszteltek Lérés vagy Leyris de la Tude Josephé Hyppolyte Cleronnak. Geoffroy egyik bírálatában felette csodálkozik, hogyan vehettek oly rögtönzött ke-

resztelésen annyi időt, hogy e sok nevet reám adhassák!"

Anyja a kis Clairont növendék korában varrásra akará taníttatni, de semmire sem mehetett vele. Egykor büntetésből egy szobába zárta a gyermeket, melynek ablakai éppen a Dangeville k. a. ablakaira nyíltak, mondtuk hogy Dangeville eleinte tánczosnőnek neveltetett. Clairon látá őt lépéseit gyakorolni, utánzámít látott, azon túl csak a színházról álmodott. 12—13 éves korában lépett fel legelőször

a Comedie-Italienne-ban szobaleányi (soubrette) szerepekben. Lehet képzelni, hogy sikertelentül, miután a következő évben a Rouen-i színháznál találjuk őt a Lanoue társaságában, ki költő-színész volt, a kis Clairon itt minden korához illő szerepet játszott, énekelt, tánczolt. A közönség megkedvelte, pártfogókat, s a mi több, pártfogónőket szerze magának. Egy ez utóbbiak közül, Bimorel praesidensné, mindig barátságot tartá iránta. (Folyt. köv.)

T Á R S A G

Bel és külföldi vegyes hírek.

□ Egy helybeli kőmives — két gyermeknek apja — e hó 3-án a monostori kőbányában a mint dolgozott, a feje felett egy vastag földel vegyes kőréteg elvált, melyet társai azonnal észrevettek ugyan s menekültek a veszély elől; de az említett kőmivészre nézve már késő volt társai figyelmeztetése, mert reá omlott, s elborítá. Társai azonnal kiásták, de többhelyt olyan sérüléseket szenvedett, hogy kórházba kellett vinni.

□ A Kazinczy-szoborra eddig már három minta küldetett be a műtárlatba: egy Laknertől Pozsonyból s kettő Dunaiszkytól Pestről, azonban műértők egyikét sem találják kielégítőnek.

□ Pesten nagyszerti régiség kiállítást terveznek. Azon esetben ha sikerülni fog a terv, a herczeg Eszterházi nagybecsű képtárát is leszálítják Pestre.

□ Garay összes költeményei második teljes kiadásban megjelentek. Együjteményben több oly költeményt is találunk, melyek az első kiadásban nem foglaltattak. A költő arczképével ellátott munka csinosan van kiállítva s a Garay-család tulajdona.

□ Bús vitéz értesíti előfizetőit, hogy a „Pikantiériák“ meg nem jelenhetvén, helyettök „Szarkalábak“-at fognak kapni, melyek nem sokára kikerülnek a sajtó alól.

□ Dobsa Lajos az utolsó úri bálban életbe léptette a magyar füzértánczot, melynek egész folyamát leírja a H. F. hasábjain.

□ Követésre méltó példa. A debreczeni utolsó dalidóban egyszerű viselete által leginkább Kulini Nagy Benő lelkes neje tünt ki, ki egyszerű honi kartonszoknyája, egyszerű főkötője és antik magyar vállával irányt adott a divatnak. **Egész öltözete nyolcz forintba került!**

□ Mult számunkban említettük, hogy Meyerbeer Bécsbe készül a „Ploermeli bucsu“ elé gördült akadályokat elhárítani, — továbbá, hogy a maestro azt nyilváníta, miszerint a Victoria-színház gyöngé arra, hogy új dalművét előadhassa. — E hír mellé még azt jegyzők meg —

mint a mely közönségünket érdekelheté, — hogy a mi színházunk szerencsésebb ennél, mert Havi a maestro beléegyezését már bírja. E kis megjegyzésünket mint halljuk némelyek félreértették, s oda magyarázgatták, — mintha mi azt akartuk volna ezzel mondani, hogy: a kolozvári színház tehát minden tekintetben erősebb lenne a berlini Victoria-színháznál! Azok kedvéért tehát, a kik felette szeretnek minden káán csomót keresni, ezennel nyilváníjuk, hogy koránt sem értettünk ilyesmit; mert ezen szó „szerencsésebb“ még nem azt fejezi ki, hogy „jobb“ vagy „erősebb.“ Színházunk annyival volt szerencsésebb csak a berlini Victoria-színháznál, hogy a maestroval Havinak személyes ismeretsége lévén, ez uton sikerült annak beléegyezését megnyerhetni.

Színházi krónika.

Hétfőn, martius 5-dikén. „Egy szegény ifju története“ Irta Feuillet Octáv, fordították Feleki és Hegedüs. E darab, mellyel szerzője magának Franciaországban a legfényesebb jövőt biztosított, minden kétségen kívül a legjobb mindazok között, melyeket a közelebbi években nyelvünkre átfordítottak. A mi a szereplőket illeti legelső helyen kell Follinusné asszonyt és Paulait megemlitenünk, kiknek e darab valamennyi fénypontja a legszebben sikerült. A várromnáli jelenetnél Follinusné a haragra lobbant tiszta jellemű nőt, Paulai a gyanúsítás által becsületében megsértett büszke marquist, oly szépen ábrázolák, hogy e jelenetért közönségünk a szó szoros értelmében kiérdemelt tapsokban részesíté őket. A többi szerepek is nagyobb részt igen jó kezekben voltak. Polákovicsné Laroque asszonyt játsza szokott jó felfogással. Gyulai a második gyermekséget elért Leroquet kivált vigjelenetében szépen játszá. Tar (Bevallan) ámbár nem rontott, mindazonáltal még is e szerepet jobb szerettük volna Komáromitól látni, ki azt bizonyára érdekesebbé tudta volna tenni.

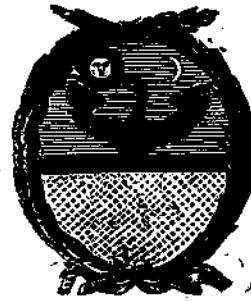
Felelős a szerkesztésért és kiadó HAVI MIHÁLY.

Tar Csátár és Vadász J. jutalomjátéka.

Bérlet

szünet.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedélyvel.

Kolozsvártt, ma, szerdán, martius 7-kén, 1860.

Tar Csátár, és Vadász József jutalmára

A fennálló országos szini választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti
dalszintársaság által adatik:

V I D

és a

pogány magyarok.

Eredeti drama 4. felv. kardalokkal, írta Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi.

S z e m é l y z e t:

Vid	Gyulai.	Rozga	Alajosné.
Vata	Palatkai.	Tuba	Bodorfiné.
Gyöző, fia	Felix.	Rejtike	Follinusné.
Hulla, leánya	Polákovicsné.	Szabados Vatánál	Bartha.
Telegdi Csanád	Simonyi.	Számtartó	*Vadász.
Jenő, fia	*Tar.	Táltos	Paulai.
Csilla, leánya	Szabó Eszter.	Szolga Vatánál	Szilasi.

Urak, hölgyek, rabszolgák, és rabnők. Történik az első 2. felv. Vatánál, a két utolsó Vidnél. Idő a 11-ik század.

A t. cz. közönség kegyébe ajánlja magát

Tar Csátár és Vadász József.

Kéretnek a t. cz. uraságok déli 12 óráig helyeik iránt rendelkezni.

Helyek ára: Felső páholy **2 ft. 10 kr.** Közép páholy **3 ft. 15 kr.** Alsó páholy **2 ft. 63 kr.**
Zártszék **70 kr.** Földszint **42 kr.** Altiszti jegy **21 kr.** Karzat **18 kr.** osztr. ért.

Kezdeté 7 órakor, vége 9-után.

A rom. kath. lyceum bettiével.